

пентръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 28.

Luni, 9. Julie.

1845.

Ideii despre patrie.*)

Стригъта ваекърилор че недъчетат прип дескриериле фелъзрителор фой дп зпверсъл гловълъ пъмънтеск аъ ръсъпат ши ръсъпъ ла азъла лъкъиторилъ пъмънтан (фие де ори че провинцие) пъмънд патрии ши patria mea саъ а та, — ачест глас ловинд къ стръватере ши дп съмъдиреле теле, п'аъ дпчетат а'ми децента къцетъл къ дндемъри, де ал аплика кътръ адевърата семпификацие а къвънтълъ патрие. Даръ дптимпн аиче дозъ дппочишате аплекъри: Шпй пъмеск патрие локъл де знде ли се траце ценеалоциеа, ши алтъл локъл знде ещи пъскът дпсъл; де аколо зрмеазъ копъсциеа дпн каре зпй де'п лъкъитории пъмънтълъ пъ шпй че патриоци сжнт; ши апои дптъреск принципиъ а карии лор: „Къ аколо ли есте патриеа знде дши вор дпкъпви дндъмъпъриле виедърией.“ — Ачесте контрариейти че дпкъркъ адевърата къноцинциъ а отълъ спре а венй дп кълкъриле дритълъ патрал, п'аъ дндемпат а апъка кондеиъ съ дескърк дпплетичитъл — ланд че ковоаръ днделецереа зпор асьмине дп грозавъл авиз а грешалелор ши

а лъса къцетъторилъ не погикнит дреаптъ кале кътръ адевърата дпцелецере. — Пентръ ачаста маи дптъиъ тревъи аdevата етимолоциеа къвънтълъ патрие. Апои копликациеа дппрецърърилор лъкъртоаре а патърей кътръ сигнификацие. Атъпчи воиъ ласа сингър сокотица пълъкътъл а хотъръ, каре есте адевърата патрие. — Кънд веним а къцета етимолоциеа къвънтълъ патрие vedem, къ атът дп лимба латинъ ши чеа елинъ, към ши дп челеалте къвънтъл патрие съ dedъче дела Pater че дпсеммеазъ пъринте (пъскъториъ). Ши дар пъ не маи ръмъне дндоиялъ, къ пъмънтъл ачела не есте адевърата патрие адикъ пъринте саъ мзмъ (пъскътоаре), знде neam пъскът, знде am лъат фийца тръпиаскъ ши прип зрмаре ши спритълъ. — Апои съ не коворъм апликациеа семпификациий ачестви къвънт ши кътръ дппрецъръриле лъкъртоаре дп патъръ, феноминиле ши сигъръл резълтат, ши съ vedem пентръ че зп фок метеорик пъ дши прелъпцеще фийца са дп аер саъ не гловъл пъмънтълъ не ажътат де дппрецъръриле че л'ар фавори пентръ ка съ стеа ши ел не апъс ка ши маса ачеа де фок соареле? . . . Пентръ къ пъши аре локъл де знде аре спре а фй, адикъ патриеа саъ локъл

*) Din Moldavia.

P.

пащеріі сале че е пѣтаі дн соаре. Ас-
тине о пѣнтъ че п'аре локѣл пащеріі
сале дн кліма Афричіі еа пѣ поате а трѣ
ла клімеле поларе. Аша пѣдїі че ші аѣ
патріеа саѣ пащереа дн апѣ, еі пѣ пот а
віецѣі пе пѣтѣнт саѣ дн аер, аша ші о-
мѣл чеі пѣскѣт дн аерѣл атмосферіі пѣ-
тѣнтѣлѣі пѣ поате а трѣі дн апѣ саѣ дн
хазѣл депѣртат де пѣтѣнт. Аша дар съ
ведѣ къ аколо есте адевѣрата патріе а орї
каі ші прїа зрѣаре а омѣлѣі, вѣде саѣ
пѣскѣт, вѣде ш'аѣ дескїе маі днтѣі гѣра
де аѣ рѣспїрат аерѣл віезѣторїѣ, апої окї
де аѣ възѣт днтѣі лѣміна. Пѣнтрѣ ка съ
дескрїѣ маі шѣл е де прїос, пѣтерїле
мѣ пѣрѣсеск кѣнд кѣцет ла даторїнде
кѣ каре пе дѣврѣкѣм лѣнд а поастрѣ
фїндѣ дн лѣме кѣтрѣ пѣтѣнтѣл дн каре
пеам пѣскѣт, дѣкѣт пот а зїче дѣпѣ тот
дѣнтѣл кѣвѣнт къ нїше пе-сїмѣторї де
ачесте даторїі кѣтрѣ патріе сѣнт пѣврѣд-
нїчі де еа. Еѣ аїче пѣ вреѣ съ адѣк спре
дѣвадѣ пе ачеї че кѣ мїле саѣ жѣртвїт
пѣнтрѣ пѣтѣнтѣл лор пѣскѣторїѣ. Пре-
кѣм ла Картаціненї фразїї Фїненї че с'аѣ
днгрѣпат де віі пѣнтрѣ а асїгѣра патріа
лор деспре претендїа гречїлор дн Кїрїнѣ,
асѣтїне ла Романї Мѣцїѣс Сѣвола че
ш'аѣ арс тѣна сїнгѣр де вое, пѣнтрѣ ашї
тѣнтѣі патріеа де дѣшманї. Дар пѣнтрѣ
ка съ въ хотѣреск дн скѣрт ачеї че въ
пѣвїдїі ромѣні Хрїстіанї (зрѣтѣторї лѣі Хс.)
азїдїі гласѣл пѣсторїѣлѣі шї пѣвтѣиторїѣ-
лѣі вострѣ че стрїгѣ „Нѣ сѣнт грїїміе фѣ-
рѣ пѣтаї кѣтрѣ оїле челе пїердѣте але
касїі лѣі Ісраїл,“ шї іар „Нѣ есте віе а
лѣа пѣпеа фїлор шї а о арѣка кѣїнілор.“
Аѣ доарѣ пѣтаї пѣнтрѣ тѣнтѣїреа лѣі
Ісраїл, фїѣл лѣі Дѣмѣзеѣ аѣ лѣат трѣ

омеписк шї ш'аѣ вѣрсат сѣпцеле пе пѣ-
тѣнт прїїмїнд моарте де рѣшїне, аѣ доарѣ
тот омѣл че пѣі Ісраїл есте кѣїне ла
зїдїторїѣл сѣѣ?.. Нѣ нїчі дѣкѣм, Хс. прїп
ачаста аѣ врѣт съ пе арате скѣтпа дато-
ріе кѣ каре сѣнтѣм легадї кѣтрѣ пеамѣл
шї пѣтѣнтѣл дн каре пе пащѣм, пѣнтрѣ
каре шї дѣ че днтѣі шї маї таре порѣп-
кѣ а са Апостолїлор зїкѣнд: „Мерѣдї
маї днтѣі кѣтрѣ оїле челе пїердѣте але
касїі лѣі Ісраїл (ка кѣм де днтреага оме-
пїре че съ перде дн днтѣперекѣл пѣкѣно-
цїїцїї шї пѣнтрѣ тѣнтѣїреа кѣрѣра саѣ
коворѣт пе пѣтѣнт пѣ аеа нїчі о дн-
грїжїре). — Аша, аша даторїеа пѣскѣтѣлѣі
кѣтрѣ пѣскѣторїѣл шї крескѣторїѣл сѣѣ
пѣтѣнт есте чеа днтѣїѣ: кѣ ел аѣ дат фїн-
да ден сїнѣл саѣ коапсїле сале, ел аѣ дат
аерѣл дн каре аѣ днченѣт а віецѣі, дн
ел аѣ възѣт днтѣі лѣміна кѣнд аѣ дескїе
днтѣїа оарѣ окїі пѣнтрѣ а ведеа лѣмеа.
Кѣцетѣнд ла ачесте мѣ сїмт парѣкѣ сѣп-
целе че чїркѣлїазѣ прїп віееле тѣле (тре-
тѣврѣтоаре актѣм де грїжѣ . . .) есте ачел
че кѣрѣе де'п рапїле стрѣмошїлор тѣї.
А! ел атѣпчі саѣ вѣрсат кѣзѣнд пе ачест
пѣтѣнт пе каре знїї де пої дн калкѣ а-
кѣм дн пїчіоаре фѣрѣ съ шїе ал предѣі;
дарѣ кѣнд де'п ачест пѣтѣнт пеам лѣат
фїнда, кѣ ачест пѣтѣнт пеам крескѣт шї
акѣм кѣ ел пе цїнет фїнда. Шї дѣсѣш
аерѣл че дн рѣсѣфлѣм, пѣ есте абѣрѣл че
съ зрѣк де'п фѣрѣвїтѣеле сѣпце а вітежїлор
стрѣвѣнї че де маї тѣлте орї дн сѣпте
аѣ акоперїт сѣпрафаца ачестѣі пѣтѣнт, че
пеаѣ пѣскѣт? . . .*)

Ъп монах.

*) Идеїле че маї зрѣмеазѣ ачі, пѣ се пот тїпѣрї
акѣма. — — Ped.

КЪЪТАРЕА МЕТАЛЕЛОР (Schürfung).

(Einleitung zum Schürfen von Mohs, Wien.

Gerold. 1838.

Ної дп сфера лъкрълї вїеск прип къвдптл къътаре пѣ дпделецет алт чева, декът стръдѣнда а дескоперї вїне мїнерале тревѣнчоасе, прип твѣдї дпкъ не вїдї, саѣ дѣпъ че се афлъ, але лъкра шї а ле скоате афаръ дїп ачеїа, шї анѣ мїт дїп вї дпсвшї. Фїнд къ пѣмаї дескоперїреа шї лъкрареа ачелор вїне мїпероасе поате фї вїерїлї де фолос, а кърора лъкръ шї остенеалъ се респлѣтѣще; де аїчї зрмеазъ, къткъ дптре къпощїпцеле къътърїї се vede а фї чеа маї дптѣїе — щїпца де а жѣдека: каре вїне мїнерале сѣнт вреднїче а се лъкра, шї каре пѣ?

Дечї къдетъ дп ачест арїкол дїп препѣмїта карте, пре кареа пѣмаї пѣмеле скрїпторїлї дпкъ дестл о рекомъндъ, шї дїптр'алтеле а дппъртъшї зпеле, адъогъндъне знеорї шї прїчепътърїле — овсервадїле — поастре. Дрепт ачеа

Дптѣїе. Дп жѣдекареа вреднїчїей къреїва вїне мїпероасе тревѣе сокотїте дпсвшї мїнереле, каре се афлъ не вѣпа а чеа, саѣ прецъл металлї, саѣ а алтеї матерїї. Фелїл ачестора а знеорї се поате жѣдека шї не дїп афаръ, саѣ фъръ нїчї о мїжлочїре, пѣмаї дїп фїреа мїнерей, а знеорї пѣ. Пентрѣ ачеа е де лїпсъ прип прове — Gehaltprobe — ашї къщїга деспре ачеа дпкредїцаре.

А дѣа. Е де лїпсъ а щї кътїмеа мїнерей фолосїчоасе, кареа къ прецъл ачестейа тревѣе съ стеа дп пропордїе дптоарсъ, адекъ кътїмеа мїнерей къ атѣта

тревѣе съ фїе маї таре, къ кът е маї шїк прецъл еї; трекънд къ vederea алте дппрежъррї, каре се маї пот сокотї, кънд се жѣдекъ вреднїчїеа вїней.

А треїа. Дппърдїреа мїнерелор фолосїчоасе прип масса *) вѣпей. Къ сѣнт вїне, каре даѣ местече металїчоасе (Erze) авѣте, дп мѣлдїме таре, даръ прип масса вѣпей аша сѣнт рѣсїпїте, кът прецъл ачестора къ лъкръл десфачереї, а скоатереї дїп вае шї а алтор келтѣїеле вїеїцї, пѣ се поате нїчї асемїна. Знде ар фї чеа дпдоїалъ шї пѣданїа, саѣ есперїнда п'арста дптр'ажвторїѣ ла жѣдекареа [вреднїчїей зпей асемїнеа вѣпе, аколо пѣмаї прип прове маї тарї се поате вѣдїга дпвїцере дпдестлїтоаре.

А патра. Е дптїмїпареа а челор мїпере прип вѣпъ дпсвшї, каре дппїедекъ саѣ дпгрезпъ фолосїреа честоралалте, пентрѣ каре се лъкръ, де оаре че ачеле дпалецереа шї лъкрареа ачестора прїчїпѣск маї мѣлтъ остенеалъ шї келтѣеалъ, саѣ сѣнт стрїкѣтоаре матерїей чеї вѣїте мїпероасе. Дп челе маї мѣлте дптѣмплърї сѣнт къпоскъте мїжлоачеле спре депъртареа ачестор гревѣдї. Ла жѣдекареа вреднїчїей вр'зпей вѣпе де ачест фелїѣ пѣ тревѣе петрекът къ vederea нїчї ачеа, оаре дпкът се поате дпкpede отъл дп мїжлочїрїле, каре се пофтеск ла лъкръл вѣпей де ачеа соарте. Ачї пѣтем авеа спре есемплѣ стратърїле де кървзпї де пїатрѣ, каре аѣ дп сїне местекате кїзърї пѣчоасе шї а.

*) Мѣлдїмеа матерїей а орї кърора лъкрърї трѣпѣщї престе тот сокотїтъ о зїчем массъ, massa.

*)

А чинчеа. Е grosimea вжнеі, кареа din mai тълте прівінде треѣе а се со-коті прекъм ачі зрмеазъ. Ън страт де кървѣні де піатръ, кареле нъ е mai gros де о зртъ, нъмаі дп осевіте пъртінитоаре дппрежърърі е вреднік де а се лъкра, съ фіе кѣт де вѣні кървѣні лзі. О вж-нъ мінероасъ фоарте гроасъ, даръ съракъ де метале пофтеце де тълте орі келтѣ-іалъ греа; доаръ mai лесне с'ар пѣтэ лъ-кра съ фіе mai свѣдѣре; тотъші се дѣце-леце де сине, кѣткъ де о grosime преа mare mai rar е де а се теме, дѣкѣт де свѣдѣтате, къ дп контра чеі дпнтѣіе ар фі міжлочірі де а о фаче нестрикъчоасъ, даръ mai пѣдѣне сѣнт де а се пѣтэ ажъ-тора дп а дѣа дпнтѣмпларе.

А шеса. Е търімеа ші депъртареа кѣвѣрілор (чепашелор) мінерічоасе прін стратърі саѣ вжне. *) Дакъ не о вжнъ треѣе прін стърпърі тѣпат спре а ажѣ-це дела зп кѣв пѣпъ ла алтѣл, атѣчї дакъ търімеа кѣвѣрілор нъ кѣтпѣнеце кїелтѣелеле, треѣе съ фіе фоарте авѣте, ка съ нъ рѣтѣні де пагѣѣ. Ън страт де піатръ корѣвчоасъ, кареле аміптрїле фїнд кѣт де gros, аре тълте стърпърї, шї марї, саѣ adeseорї се търтеце, къ греѣ ва да зп вѣт кѣ кѣдїг mare.

А шептеа. Е дпнтѣлпїреа вжнеі, ка-реа се жѣдекъ: оаре вреднік ѓ де вѣт, къ алте невредніче, прін каре дпнтѣлпїре

ачеа дп фїреа са се скїтѣъ, се арѣкѣ, саѣ се къртѣ. Де кѣтѣа дпнтѣмплърї де ачесте сѣнт dese, прекъм аратъ тълте есемпле, пот нъ нъмаі мікшора вредні-чїеа вжнеі, чї шї де тот а о сѣрѣпа. Ade-се тѣкї де піатръ прін тѣдїї чеї кѣ піатръ кърѣвчоасъ не аратъ дпнтѣмплърї де ачесте; шї атѣчї нъ не рѣтѣне алтѣ міжлочїре дѣкѣт, сѣпѣнд: кѣткъ ачеле тѣкї ес ла лѣтїнѣ кѣ черкърї din афаръ съ не кѣдїгѣт чеѣа кѣпошїдѣъ деспре ашезѣтѣра лор; шї дїнѣтърї де ачеле, дп каре се афлѣ асемїне деалърї къ тълте тѣкї, съ ле дпкѣпѣзърѣт шї се кѣзѣтѣ алте дїнѣтърї словоде де ачест фелїѣ де пїедече. Фїндкѣ mai де тълте орї се а-девереазъ, кѣткъ деалърї де ачесте нъмаі дп зпеле дїнѣтърї сѣнт mai dese.

А опта. Е фїреа пїетрїї де не лѣп-гѣ вжнъ, кареа ла пої се нѣтѣеце дптре-гѣл (Nebengestein) дѣпъ тѣріа, шї дїпѣ-татеа са (адекъ кѣт се дїне де оалтѣ). О вжнъ свѣдѣре, кареа дптр'зп тѣпте (Gebirgsgestein) къ піатръ нъмаі де між-лок таре, къ фолос с'ар пѣтеа лъкра, дп-тр'алтѣл пентрѣ амарпїка тѣріе а дптре-гѣлї, се фаче де тот невреднікѣ де а се вѣї. Шї іаръші нестѣторпїчїеа оаре кѣ-реї пїетре, саѣ фїреа еї чеа скїтѣѣчоасъ ар пѣтэ дпгїдї тоате кѣдїгѣрїле кѣте ар veni din вжпа вѣтѣ.

А пѣа. Е лїпса апеї дп кареѣа деал, кареа лїпсѣ шї вѣтѣлї не вжпа чеа mai авѣтѣ еї поате пѣне пїедече де ачеле, каре нъ се пот дпвїдѣ нїчї дѣкѣт. Ънде е фрікѣ де пїедече ка ачесте, треѣе со-котїт дпїнте: оаре сѣнт, саѣ потѣсе кѣ-пѣта міжлоаче спре депъртареа лор, саѣ нъ? Дечї

*) Вжпа дп вае нъ е несте тот дптр'о фортѣ де мінероасъ, чї дптр'зп лок ѓ mai авѣтѣ, дптр'алтѣл mai съракъ; нїчї grosimea еї нѣї несте тот асемїне, чї ічї mai латѣ, коло mai свѣдїрїкѣ, а знеорї се тѣртеце, саѣ се кър-тѣ де тот.

А зечеа. Съ се еа аминте бине, ши ла дитпрецизъриле сзпрафедей локълї, ши съ ши кьциде кьпошнде деспре ачееа, оаре кз дзсътэри дн лэпгъл (Stollen) саъ кз вьртеде (Schacht) съ се вьіаскъ. Потъсе афла ісвоаре де апъ, ши потъсе пзне лакзри спре стръицереа апеї пентрз ліпса лзкрълї. Ши дін алте прівінде дикъ е вредник де а се сокотї фїреа сзпрафедей деалълї. Тревзе а се дигрижі де кьї, кьрърї, де арзикареа піетреї вьїте (Haldensturz), де лок знде съ се рьдїче тревзїноаселе кьсете*), кз зп кьвълнт де тоате, дін каре маї тьрзїѡ ар пзтэ съ се паскъ чева фолос, саъ съ зрмезе чева пагзвъ. Маї дитъїе тревзе сокотїтъ ши кълкареа вьїпеї, а кьрїа вреднїчіе се жьдекъ, дьпъ дпълдімеа піетрїї саъ стънчїї, кз кз о дпълдіме ка ачееа, дакъ е дін модрз дн афаръ, креск ши гревътдіме ши піедечеле де тълте орї алътзреа.

А зиспрезечеа. Тревзїнде, каре ле пофтеде вьїтъл дикъ пзс' пічі одатъ де а се зїта. Лемпъл де легътэри дн вае, спре рьдїкареа машинелор, спре ардереа кьрвзїлор, піетрїї вьне де зїдїт ш. а. сълнт челе маї днсемпътоаре тревзїнде. Маї диколо тревзе кьзтат ши ла предзрїле кз каре дтвлъ пзтрецеле, саъ вькателе, ла сїмврїїле лзкръторїлор, ла інспекціеа лзкрълї, ла вєчїпътатеа саъ депъртареа топїторїлор, фаврїчелор ши алтор апаратэри, дн каре продъктэрилe вьїте съ се лзкре, ши алте челе тълте, каре пз се пот тоате ачї дншїра съ се сокотеаскъ. Тотъши

А дбаспрезечеа. Се маї днсемпъ,

*) Бїнале, іпълетзрї.

кьткъ о вьпъ, каре дн сїне саъ жьдекат невредникъ де а се вьї, се поате сокотї аминтрїле вредникъ, адекъ де кьтва се пот дїптрънса кьцига матерїї, саъ лзкрврі де ачеле, каре ла вьїт, саъ топїт сълнт токма де ліпсъ ши пічі се пот кьпъта де аїреа. Ачееа се дитъмплъ маї адесорї кз стратэрилe челе де піатрз кьрвзїноасъ. Кз ши де кьтва кьрвзїї еї сълнт рьї, вьїпа стьдїре ши лзкарееа стратэлї сзе свс, тотъши се фаче вредникъ де лзкрат, дакъ пз пзтем фї фьрз чееа че се скоате дїптрънса. — (Аша ла топїтэрилe матерїїлор азроасе ши арпїнтоасе, знде лзкръл топїтэлї фьрз кїз пз се поате сьвжршї, вьїле де кїз ар адъче кьциг вьп, кареле алмінтреле ар фї прадъ а се лзкра, кьнд кїзъл пз тревзеде.

Ачї се маї адаоде... стареа ши дндетънпареа персоналълї лзкръторїѡ. Дакъ сълнт тьїеторї харпїчї, лемпарї, фатрї, машинїдї, тьчїпарї ши спълъторї вьнї, інспекторї днвьдаци, се пот черка тълте челе, де каре алмінтрїле п'ар фї фост де а се апъка. Пентрз ачееа стареа кълтэреї оаменїлор ачестора е де а се сокотї ка о дїркъмшандїе де фьрпте, кьнд се жьдекъ оаре кьтаре вьпъ е вредникъ де а се лзкра, саъ пз. Мьїестрїеа чеа маї нбъ кьпрїнде тълте дн сїне, каре адаог предъл вїнелор, даръ пьлъ акъм саъ преа пьдїп, саъ пічі декът пз саъ сокотїт.

Мерїтеле дикъвзпнатълї скрїїторїѡ, кареле афаръ де ачееа кз ка зп мїнералог кз сьфлет фїлософеск аъ фькзт дндрептэри тълте, ши прїп шїїнде, де сїнешї кьцигате саъ дпълдат, дін каре прівїндъ ш'аъ

ші дождит шіеші файтъ ші лавдъ дн тоатъ Европа, къ ачеса днкъ стрълъчскъ къ дъпъ че prin цинтъріле вѣищї дн дмпърѣдїа Австріеї пѣ пѣмаї аѣ трекът, прекът фак алції не лѣсждѣшї зрмеле кълъторїеї сале, чї къ прївїрїле сале дн лѣкрѣрїле вѣищї шї цеографїче, спре репедѣа апѣкаре днаїптеа ачестор щїїпде, шї дн алції вѣрваці репѣмїдї аѣ дешептат дорѣл дѣпъ ачест рат ал дѣвѣцѣтѣрїлор. Днсоцітѣ-саѣ къ контеле Stadion лѣ апѣл 1808 дн кълъторїеа вѣїаскъ prin Ungaria шї Трансїлванїа; къ контеле Вреннер, а кѣм консіларїѣл кѣртеан дн сфера вѣїаскъ, аѣ черчетат дн 1817 Фраїверга, локѣл дѣвѣцѣтѣрїлор сале de odinioарѣ, іарѣ дн апѣл 1818 репѣмїтеле вѣїтѣрї дн Cornwallles. Къ кѣтѣ реверїнцѣ аѣ фост ел прїмїт prin Англіа тѣртѣрїсеще Jameson дн скрїсѣл сѣѣ Mannal of Mineralogy. Апѣл 1839 лѣпа лѣї Октомврие вѣгѣ дн пѣмѣлп не ачест вѣрват кѣ рарѣ прокопсїнцѣ, кѣрѣїа аѣ рѣмас пѣмеле дн пантеонѣл чел некѣтїт ал глорїеї.

Ка о соацѣ ачестеї кѣрцї се поате сокотї щїїпдарѣа лѣї Tunner деспре кѣтареа металелор. *) Пѣвїкѣторїѣл ачестеї щїїпцѣрї, картеа лѣї Mohs о зїче а пѣ фї de ажѣнс шї і се паре, кѣткѣ ачеса пѣптрѣ зп кѣтѣторїѣ de метале теоретїк (цеогност) дн цеогнозіе аре преа пѣдїне; іарѣ дн партеа практикѣ а кѣтѣрїеї преа тѣлте; дн контрѣ пѣптрѣ зп практикѣ кѣтѣторїѣ дн праксѣ преа пѣдїн шї дн прївїрї цеогностїче преа тѣлте. Гр. М.

*) Bezi „Berg- und Hüttenmannische Zeitung (Leipzig) 1843. 4°. St. etc.“ шї „Die Steiermark. Ständische Lehranstalt zu Vordernberg. I. Jahrg. S. 153 ff.

К Ъ М Ъ Т А Р Ъ Л.

(Карїкатѣрѣ. *)

Не карѣл апѣкѣ дїаволѣл пѣмаї de зп фїр de пѣр — зїче проверѣѣл — зпѣл ка ачела ѣ днпрег ал лѣї; пої днсѣ проверѣѣл ачеста аша 'л тѣлмѣчїм, кѣткѣ сѣѣт пѣмеле дїаволѣлї тревѣїе сѣ днцелечем кѣмѣтар; кѣчї атѣта кѣ тѣгѣ дрептатеа щїїм, кѣ днпре дїавол шї кѣмѣтар рѣдїреа е атѣт de mare, днкѣт авїа се пѣте осевї зпѣл de алтѣл. Астѣ асепѣтате пѣ не есте скопѣл а о доведї пѣмаї prin кѣвїпте сечї, чї вом се арѣтѣт шїрѣл днпрег ал кѣмѣтарїлор, атѣт дн сексѣл вѣрѣѣтеск, кѣт шї дн чел фетееск. дрепт-каре апої дн фантеле мор се ва пѣтеа конвїнцѣ фїе-чїне деспре адеѣвѣрѣл дн-тѣрїреї пѣстрѣ.

Шї ка маї кїар се апарѣ осевїреа днпрепѣтѣрїеї, вом днчепе лѣкрѣл пострѣ манїн кѣ треапта злїтїмѣ, шї днаїпте de тѣте се ватем ла зпѣа зпѣї кѣмѣтѣрѣсе de rang маї днціосїт.

Днтрѣм дн одаїа еї чеа тѣчезїтѣ, а кѣрїеї мовїлїї сѣѣт доѣе скаѣне, о масѣ шкїоапѣ, зп пат стрїкат шї зп сїкрїѣ mare тѣпкат de карї. Патѣл стрїкат ѣ акоперїт кѣ зп ковор трендос, шї не сїкрїѣл тїк се вѣд кѣтеѣа гѣтїї че днчеп а пѣтрезї, не меаса шкїоапѣ сѣѣт кѣрцї de жѣкат пѣсе 'п зрдїн, лѣпгѣ ачелеа цї се тѣмвїе пѣне шї верѣ; іар фацѣ кѣ асте не зп скаѣн шедѣ о вавѣ кѣтѣнд кѣ аї сѣї окї галбенї-верзї акѣм ла кѣрцї, акѣшї ла

*) Nota dela холтеїѣл веїїї тїпѣрїт дн апѣл трекът есте de а се днцелече шї ла вѣката ачеста. —

кѣпа де вере, пълъ че лѣпъ дѣса пе
зи алт скази каскъ зи моток вѣтрѣн лѣ-
сѣндѣши комод кѣда ши пичѣореле де жос.

Ображїи възникї аѣ колѣре алѣъ ши
рѣменѣ, грѣмазвї дѣсѣ авѣнд фаца патѣ-
ралѣ тѣ ар пѣтеа адѣче ла креземѣтѣл
кѣмкѣ ѣ аконерїт кѣ вѣгѣрие сеаѣ кордо-
ван рошиѣ. Пе пасѣл еї кѣлѣреск окїларї
кѣпрїнши дѣ аратѣ, пе възай деасѣпра се
вѣд кїар семпеле зпѣї мѣстеде сѣре, ши
вѣрвїеаї аскѣдїтѣ се паре а авеа сїмпатїе
маре кѣтре пасѣ, кѣчї вреа тот маї мѣлт
а се апропїа де ачела.

Din viața de mai păinte пѣмаї атѣта
пѣтѣрѣм ши, кѣмкѣ дѣ тїмпѣрїле маї де
мѣлт дѣса а фост неваста зпїї сѣърнар,
дѣпѣ а кѣрвї мѣрте акѣм ка вѣдѣвѣ де
dimpneаѣтѣ пѣпѣ дѣ сеарѣ вїнде зна ши
алта дѣ пїаѣтѣ, пе лѣпѣ каре дѣши дѣ
ши ванїї пе камѣтѣ грѣсѣ. Асѣл дѣлѣ-
дїндѣши капѣл ванїлор дѣпѣ мѣрте ва се
аївѣ парте де дѣгрозѣчївне фрѣмѣсѣ.

Дѣсѣ кѣм дѣши пѣте дѣса дѣтѣрѣче
ванїї кѣ атѣта порокѣ?

Дѣдатѣ vom спїне ши ачѣаста. Дѣ
вате чїнева ла зшѣ ши дѣтрѣ о фетїдѣ жѣ-
пѣ цїлѣнд пе зи браѣ зи пакет мїк.

Мотокѣл каскъ де а те дѣгїдї, сѣър-
пѣрѣса дѣши пѣне кѣрѣдїле ла о парте ши
пчѣне а грѣї кѣ о інімѣ дескїсѣ:

„Бѣпѣ dimpneаѣда, Ілеапѣ, че аї маї
адѣсѣ?“

„Легѣтѣореа мамѣї меле.“

„Іар вѣ маї трѣвѣ ванїї?“

„Іарѣ.“

„Кѣдїї?“

„Патрѣ фїорїнї.“

„Еп се о vedem.“

„Е де тот позѣ.“

„Е рѣсѣ дѣстѣл фїїка mea; дѣсѣ де
мѣлт пе кѣпѣщѣм, воїѣ черка маї тѣрзїѣ
че воїѣ пѣтеа фаѣче кѣ еа. Кѣнд о вѣцї
скѣте?“

„Пѣсте о септемѣпѣ.“

„Адекъ дѣмпїнека вїїтѣре.“

„Аша, атѣпчї ва кѣпѣта татѣл меѣ
ванїї.“

„Е вїне, пѣмаї дѣкѣт о дѣк, кѣчї тѣ
преа вїне шиї кѣмкѣ еѣ п'ам ванїї. Дѣпѣ
жѣмѣтате ѣрѣ поѣї венї пѣнтрѣ ванїї.“

„Пѣп' атѣпчї мѣ воїѣ дѣтѣрѣче зна.“

„Е вїне пѣїкѣѣта mea.“

Fetida се департѣ, ши сѣърпѣрѣаса
вѣтрѣпѣл дѣпѣнте де тѣте дѣкѣїе зша; дѣп'
ачѣеа легѣтѣореа адѣсѣл дѣ зѣлог о пѣне
дѣ сїкрїѣ, ши десѣкѣндѣши патѣл, dїn
стрѣжак скѣте о пѣлѣгѣ де пеле ши пѣ-
тѣрѣ dїn ачѣеа патрѣ фїорїнї. Акѣм пѣнга
о ашазѣ іарѣ ла лок, ши dїn чѣї патрѣ
фїорїнї пѣне опт грошїде де осев, дѣпѣ
ачѣеа ачѣстеа опт грошїде ле дѣшпартѣ
дѣ доѣе, жѣмѣтате партеа о пѣне дѣ
вѣзѣнар, іар чѣеалатѣ о леагѣ дѣ зпгїл
мѣхрѣмеї сале, ши апої дескїде зша.

Акѣм трѣвѣїе ка сѣ деслѣшїм кѣ вр'о
кѣтева кѣвїнте манїпѣлѣдїеа ачѣаста. Сѣър-
пѣрѣаса вѣтрѣпѣл фїе кѣї дї зїче, кѣмкѣ
дѣса пѣ арѣ ванїї, дрепт каре зѣлогѣл дѣ
дѣче ла алтѣл, пѣнтрѣ каре остѣнеалѣ ла
фїе-каре фїорїнї се кѣвїне о грошїдѣ, ши
ла скѣтереа зѣлогѣлї іарѣши атѣта; фї-
їндѣкѣ пе о септемѣпѣл пѣнтрѣ тот фїорїнѣл
се вїне о грошїдѣ дѣ камѣтѣ, дѣчї ѣ кїар,
кѣмкѣ астѣ манїпѣлѣдїе дѣтр'о сѣмѣтѣпѣл
ла зи фїорїнї дї адѣче сѣърпѣрѣесеї трѣї
грошїде, ши п ачѣст тїп ѣ преа фїреск,
кѣмкѣ прїп асѣл де камѣте кѣ о пѣрке
де сѣте фїорїнї отѣл сѣрак поате трѣї

vine, ш'ш'ш' поате джкъ тълдї вїнішор се-
тѣнда ванїмор.

Шї бре афлѣ-се оаменї карїї се рѣдїче
ванї кѣ афел де камете днфїорѣторѣ?

Пентрѣ че нѣ? Серїтанѣл фечїор де
zidar, саѣ лѣкрѣторѣл пе зї, каре септѣтѣ-
на 'нтрагѣ лѣкрѣ ка воѣл, дѣмїнека маї
totdeavna дшї фаче о зї вѣпѣ шї лѣнеа се
поменеце кѣткѣ а рїсїнїт тот че а кѣщї-
гат. Акѣт дѣрѣ дшї кѣлеце хѣїнїдеце че
нѣї тревѣск тотдеавна, шї ле дѣче ла ло-
кѣл арѣтат де але пѣне зѣлог. Аїреа дн
локѣрї маї дескїсе нѣ і с'ар прїмї трендеце.
Дѣмїнекѣ де аре ванї ле скѣте, кѣ ванїї
рѣташї іарѣшї фаче о зї вѣпѣ, шї лѣнеа
іарѣшї зѣлоцеце; іарѣ дакѣ де вр'о кѣ-
тева орї нѣшї скѣте зѣлогѣл, аша дн
скѣрт тїпн каде дн тїшѣлѣтате. Ла а-
чеаста се афлѣ есемпле дестѣле! —

Акѣт вртѣ класа адова. Пѣшїт дн
треї одѣї зна дѣпѣ алта, шї не прїндем пе
орї че кѣткѣ vom да тот де вѣдѣвѣ, кареа
а рѣтас кѣ вр'о кѣтева тїї де вѣрватѣл
еї, шї ка адаос маї аре шї треї фїїче пе-
тѣрїтате.

Че фаче дѣуса пентрѣ а пѣтеа трѣї?
Фїїчеле кѣсе, шї мама дѣ ванї дн камѣтѣ
кѣ шасезечї ла о сѣтѣ. Класа ачеаста а
кѣтѣтарїмор дн пропордїе — амѣсврат
— нѣ е аша перїкѣлѣсѣ, кѣчї еле ащеапѣтѣ
дн лїнїще пе зѣлодїторї, шї нѣ сїлеск пе нї-
менѣа спре прїмїреа грелелор сале кондїцїї.

Класа а треїа се алкѣтѣїеце дн про-
кѣрорї тїнерї. Ачештїа даѣ ванї пе полїце
шї пентрѣ о сѣтѣ траг ашїждереа шасе-
зечї фїорїнї, шї дѣпѣче декѣрѣце сорокѣл

шї даторѣл нѣ плѣтеце, еї дншїї днчеп
продес, кѣ вртаре лѣнгѣ камѣта маре еї
кѣщїгѣ шї процесѣл шї опорарѣл — плата
пентрѣ пѣртареа процесѣлѣї. — Ачештїа
пѣтем зїче кѣ сѣпѣт перїкѣлошї, кѣчї маї кѣ
сеатѣ стаѣ дн легѣтѣнїцѣ кѣ спекѣландїї
шї аша даторѣл непорочїт ажѣнѣе днтре
доѣтѣ фокѣрї.

Афарѣ де асте треї класе арѣтате ка
о класѣ а патра вїн жїданїї, кѣ каре коп-
нѣме дї опорѣт пе тодї фїе еї де орї че
падїе, карїї лѣкрѣнд ка жїданїї продѣк вї-
пїтїелор сале пердере тоталѣ.

(Ва врта.)

КѢТРѢ ЗНІНІМІЕ.*)

Zeiack' zniimie! че дела 'нцеленчїзнеа
De сѣс аї днченѣтѣл попоаре а ферїчї, —
Фѣр' марїнї аї domni тѣ дн тоатѣ креѣчїзнеа,**)
Шї тоате дѣпѣ леѣеа егерн' аї кѣртѣї.
Дѣлчїле тале разе, че варс' амор, фрѣдїе
Ар коаче vine фрѣнтѣл дн мїнте рѣсѣрїт,
Продѣчѣ ар лѣтїнаре, фолос, статорнїчїе, —
Ма пѣтѣнтѣ л'ар фаче ка черѣл стрѣлѣчїт.
Ънсѣ негреле патїмї знїте кѣ egoїстѣл,
Че inima шї мїптеа нѣлтора аѣ кѣпрїне,
Еле domnesк нѣрѣреа, еле днп деспотїстѣл,
О! дѣ ар пѣтеа ачеста сѣ фїе кѣндѣа 'нвїне.
Ла пої ѣнтѣї dїvїнѣ а елїзїеї фїїкѣ!
Сѣ вїнї днп локѣл сакрѣ, vnde тѣ локѣщїї;
Din inimie поастре сѣ ланезї че пе стрїкѣ —
Тѣ зна поцї кѣлтѣра с'о крещїї, сѣ нѣ о скѣтѣщїї!

Велїа.

*) С'ар пѣтеа зїче шї знїнїмїтате, адекѣ де о
їнїтѣ, днцеленѣдере, коднцеленѣдере.

**) Адекѣ фѣнтѣра, — дела креаре саѣ кроїре.